

M. 11255:1.

Landskap: Skåne Upptecknat av: R. A. Svensson
Härad: Olika häradar Adress: Tjörnarps
Soken: " " Berättat av: i allmänhet egna upplevelser; åtskilliga
är berättat men jag minns ej av vem
Uppteckningsår: 1949 Född år 1871 i Höja.

Bekantskapen mellan ungdomar av skilda kön skedde naturligtvis på mycket olika platser. I min ungdom hade man i min hemförsamling ofta s.k. ungdomsgillan med dans, och där började ofta en intimare bekantskap. Han dansade med henne, och hon dansade så utmärkt bra. Så dansade han omigen och omigen med henne, och det var, som om de passade så utmärkt bra för varandra. Efter någon eller några danser slog sig det unga paret ned i någon mörk vrå, och där sutto de så nära varandra, att det gick, som det heter i folkvisan: "Det blev mun emot mun och klappande bröst." Så träffades man några gånger, och vad som utfördes första gången upprepades. Då vågade den unge mannen säga: "Hör du, lilla vän, du kan gärna vara min fästemo." Och hon? Vad gjorde hon? Jo, som det heter i "Värmlänningarna": "Först såg hon i öster, sen såg hon i väster, sen såg hon på pågen och svarade ja." På detta sättet ha många äktenskap börjat.

Men många ha också haft sin grund från dansbanorna, men det torde nog vara rätt många äktenskap därifrån, som varit ett slags tvångsäktenskap. När man såsom jag har varit barnavårdsman i 12 år, så har man någon erfarenhet därvidlag. Det är nog inte heller utan, att det varit omöjligt, och att det ansetts för omoraliskt att vara med på dansbanan.

Man kan verkligen stå fragande inför "val av livsledsagare." I icke så *fa*

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M 1 P255-2.

Landskap: Skåne Upptecknat av: R. A. Svensson
Härad: Olika häradar Adress: Tjörnarp
Socken: " " Berättat av: i allmänhet egna upplevelser: åtskilligt
Uppteckningsår: 1949 är berättat men jag minns ej av vem.
Född år 1871 i Höja

fall synes det, som om det rent av bara vore frågan om att få tillfredsställa köttsliga begärelser, så betyder det andra intet. Men att det funnits personer, som låtit bedåra sig av ett fagert ansikte, är säkert. Andra ha sett på rent praktisk duglighet. ~~Detta om kvinnan~~ Somliga ha också stannat därför, att den flickan är så utomordentligt snäll. Detta om kvinnan

Hos mannen har man fäst sig vid att han är ordentlig, arbetsam och "tavsam" d.v.s att han tar vara på vad han förtjänar.. Naturligtvis skulle även han ha ett någorlunda fördelaktigt utseende. En lustig fyr i närheten av Ängelholm brukade säga om sig: "Ja e inte non räli kar, ja e inte non grann kar, men ja e sådära jämn", och det höllo nog flickorna på,

De ekonomiska omständigheterna spelade en ofantligt stor roll. Kärleken var med all säkerhet av underordnad betydelse, annars hade det i många fall aldrig gått så, som det gick. Jag vågar bestämt garantera för, att äktenskapet i tusentals fall var en affär och ingenting annat. Och så är det antagligen än i inte allt för få fall. Jag hörde för några år sedan berättas om en ung man, att han, som hade en hel mängd skuld, behövde en "rig tös." Han sökte på olika håll men fann till slut en 60000 kronors tös. Nog var det till en början affär, men det övergick säkerligen till verklig kärlek, ty hon var en utmärkt både duktig och präktig flicka, och någon bättre fru kunde han, som för övrigt också var en bra människa, aldrig få.

Fyll endast ovanstående uppgifter!

M. 131255:3.

Landskap: Skåne Upptecknat av: R. A. Svensson
Härad: Olika härader Adress: Tjörnarps
Socken: " " Berättat av: i allmänhet egna upplevelser; åtskillig
är berättat men jag minns ej av vem.
Uppteckningsår: 1949 Född år 1871 i Höja

Området för frieriet var obegränsat. Han gick där och tänkte och tänkte på att kunna få en hustru. Konstigt var det, att han bara tänkte på dem, som voro förmägna. Men så en dag kom han till full klarhet, och dagen därefter spände han den bästa hästen fär fjädervagnen och körde i väg till en socken, som låg en eller ett par mil därifrån, och han lät hästen utan vidare trava i väg till den rike "prästabonnen" för han hade två töser som voro giftasvuxna. Han hade aldrig varit där förr och aldrig sett Johanna, till vilken hans hjärtas åtrå stod, och hon hade aldrig sett honom. Han framförde sitt ärende, och så var affären uppgjord. Ty vad annat än affär var det. Emellertid var hon rik. Nu fick hon brått att arbeta samman dukar och lakan och handdukar och allt vad det var, ty om sex månader skulle bröllopet stånda. Och han den lycklige brudgummen fick ett par kor, en so, ett ög och mycket annat medssin hustru.

I min hemby fanns inte många familjer, som voro besläktade, men några funnos. Jag minns däremot, att i Starby voro en ofantlig mängd människor besläktade med varandra. Detsamma har jag hört berättas från Mjällby; man sade att under mycket lång tid hade ingen man gått utom socknen, då det gällt att fria. Men man framhöll också, att det inte var lyckligt. Vad orsaken var till att de manliga individerna, då det gällde att taga sig hustru, så höllo sig till sin hemsocken, kan jag inte angiva.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 11255: 4.

Landskap: Skåne Upptecknat av: R. A. Svensson
Härad: Olika häradar Adress: Tjörnarp
Socken: " " Berättat av: i allmänhet egna upplevelser; åtskillig
Uppteckningsår: 1949 Född år 1871 i Höja
är berättat men jag minns ej av vem.

Naturligtvis krävdes föräldrarnas samtycke för dotterns ingående av äktenskap. Med sonen var det ett annat förhållande. En rik lantbrukareson i min hemförsamling hade förälskat sig i en fattig flicka. Hans fader var rasande som ett vilddjur av värsta slag, men sonen gifte sig med flickan. Bröllopet var ståtligt, men hans föräldrar lyste med sin frånvaro. I allmänhet var det nog ekonomiska förhållanden, som gjorde, att föräldrar voro mot partiet. Var bara mannen eller kvinnan rika, så blev nog äktenskapet bra, och då tyckte föräldrarna till både brud och brudgum om partiet.

Tyvärr hände det nog någon gång, att flickor tvingats att "göra slut" med honom, som de älskade högre än sitt eget liv för att sedan gifta sig med en person, som flickans far tyckte så mycket om, ty han hade ett hemman på nära 50 tunnland, två par hästar och många präktiga kor. Visst hände det, ~~att~~ -- såsom förut är nämnt-- att en pojke och en flicka voro helt obekanta med varandra före äktenskapets ingående.

En och annan kvinna hade någon gång till uppgift att vara äktenskapsförmedlare. Hon kom så nätt och undrade på om inte Gustav skulle vilja ha Hilda, hon visste så säkert, att Hilda ville ha Gustav. Så resonerade man lite om saken. Gustav behövde en hustru, och Hilda var en duktig flicka, och några dagar därefter skrev han ett brev till Hilda, och i detta lade han fram sitt hjärtas åtrå. Och hon-- hon svarade ja. Vad en sådan äktenskapsförmedlerska

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 1-1255:5.

Landskap: Skåne Upptecknat av: R. A. Svensson
Härad: Olika härader Adress: Tjörnarps
Socken: " " Berättat av: i allmänhet egna upplevelser; åtskilligt
är berättat men jag minns ej av vem.
Uppteckningsår: 1949 Född år 1871 i Höja

kallades, vet jag inte, men jag vet bestämt, att en och samma man hade besök av -- naturligtvis med en tids mellanrum -- två såda^{na} förmedlerskor, och på den sist utlagda kroken nappade han. Vem som ersatte förmedlerskan, vet jag inte, men det fick väl den göra, som hade sänt henne. Jag vet inte heller, vari ersättningen bestod.

Man bjöd med biljett till bröllopet. Biljetterna utsändes en vecka i förväg, men den blivande bruden brukade fem à sex veckor förut särskilt bjuda de flickor, som skulle med på bröllopet, så att de skulle kunna få tid att anskaffa nya ~~klädningar~~ klädningar. Var det stora bröllop, kunde det vara ett hundratal eller ännu fler gäster. Släktingar, grannar och präst och klockare ~~voro~~ voro naturligtvis med. Vid mindre bröllop gick det mycket enkelt till. Då var det kanske bara ett par vittnen, som voro närvarande, och inte alltid bjöds så mycket som en kopp kaffe.

På kvällen, då det var stora bröllop, kom en mängd människor för att se "brupared." På många ställen hade man den dumma seden, att man bjöd brännvin på de tillstädeskomna åskådarna, vilka visst inte alltid handlade vackert. Många värdar ansågo sig nästan tvingade att bjuda på brännvin, ty annars kunde man inte veta, vad de hittade på. På ett ställe i Höja hade de en gång, då det inte vankade någon sprit, smort latrin på fönstren (det är förstås många år sedan, men jag har hört berättas därom)

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 19255:6.

Landskap: Skåne Upptecknat av: R. A. Svensson
Härad: Olika härader Adress: Tjörnarp
Socken: " " Berättat av: i allmänhet egna upplevelser; åtskilligt
Uppteckningsår: 1949 Född år 1871 i Höja
är berättat men jag minns ej av vem.

Sedan brudparet blivit framropat och beskådat , blevo marskalkarna och därefter tärnorna framropade. Men så hände det en gång, att då man skulle ropa marskalkarna, så skrek man för full hals "bröskalkarna" fram. Och det hände för ett 50-tal år sedan på ett bröllop i Höja, att församlingens gamle kantor och en riksdags (f.d.) voro med på detsamma. På kvällen stodo klockaren och f.d. riksdagsmannen ute på trappan framför den stora åskådareskaran. Då tog riksdagsmannen till orda och framhöll, hur praktig kantorn var, samt tyckte, att de gärna kunde hurra för honom. Riksdagsmannen föreslog ett trefaldigt leve för kantorn. Ögonblickligen skrek en drängpojke hurra, hurra! Därvid blev det, och ett stormande skratt följde på detsamma, varefter kantorn så sakta gled in.

På stora och "fina" bröllop serverades alltid en utomordentligt fin middag med mycket vin jämte andra drycker. Gästerna, som bodde nära bröllopgården, kommo gående dit, men de, som bodde ett stycke därifrån, kommo körande, och hade hästarna alltid vid ett sådant tillfälle selarna med silverbeslag. Utan för bröllopgården reste ungdomar, som skulle med på bröllopet, dagen före detsamma en vacker äreport. Någon förning vid bröllop har jag ej hört omtalas.

Man hade , enligt vad mina föräldra berättade, för många år sedan en "brudtamma". Jag har aldrig kunnat utforska, vad ordet betyder, men jag tar

I fyll endast ovanstående uppgifter!

M. 11255:7.

Landskap: Skåne ..... Upptecknat av: R.A. Svensson .....
Härad: Olika häradar ..... Adress: Tjörnarps .....
Socken: " " ..... Berättat av: i allmänhet egna upplevelser; åtskillig
är berättat men jag minns ej av vem.
Uppteckningsår: 1949 ..... Född år 1871 i Höja .....

---

för givet, att det skall vara detsamma som Dalin har, då han talar om "brudfräma", vilket var en kvinna, som före och under bröllopet tillhandagick bruden. (Vad jag nu berättar, är kanske allt för drastiskt, men då det är fråga om folklivsforskning, hoppas jag få absolution) Det ålåg brudtammans man----brudtammen skulle vara gift--- att säga några ord, då måltiden var slut. Äntligen hade man kommit så långt, och då var det han, han hette Bengt X, som gick fram till bordsänden, knackade i ett glas och talade. Talet blev helt kort. Han sade endast: "Tja, nu töcke ja, att vi e glaa o mätta, o nu föreslår ja, att vi gå ut o pissa." Det var hela talet. Att det blev munterhet och att man många gånger skrattade åt det talet, säger sig självt.

Brudparet fick alltid en mängd vackra saker såsom skänker.

Naturligvis var det dans vid bröllopet. Först dansade bruden med sin man, sedan dansade hon med den ene efter den andre.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 11255:8.

Skåne
Olika härader
" socknar
uppt.år 1949

Bröllophistorier.
Berättat.

R. A. Svensson
Tjörnarp
i allmänhet egna upplevelser
åtskilligt är berättat men jag
minns ej av vem
född år 1871 i Höja

En lantbrukare i S. hade två jungfrur, och vad värre var, så gick det gallet för båda på samma gång. Men inte nog därmed, utan han fick skuld för båda. Den ena jungfrun var väl ingen större intelligens, och han hade en dräng, som inte heller var något ljushuvud. Den stackars lantbrukaren var i en otrevlig ställning, men han fann på råd. En dag kallade han drängen till sig och sade: "Jo, ser du, nu har jag tänkt att gifta mig med Elin, vill du så gifta dig med Anna, så skall du få det grånosade fåret."

Drängen stod en stund, sedan ljusnade hans blick, och han sade: "Jaja men gör ja de." Så var det klart.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Berättat frå Kvidinge.

Det skulle vara bröllop, och rätt många gäster voro bjudna. Vigseln skulle äga rum i brudgummens hem, och prosten skulle förrätta densamma. Brudgummen had skuld för att vara något enfaldig, och att han var så, därpå tvivlade nog ingen, som kände honom. Äntligen skulle akten börja. "Efter-som vi inte ha någon kantor med", sade prosten, så får det gå utan sång."

"Nä men," genmälde brudgummen, "ja kan säl sjonga," och så klämde han i med. "Min gärning nådigt skåda, hjälp du det bästa råda. Låt upphov, fotgång, ända allt till din ära lända."

Knappt hade han slutat, förrän han sade: "De gick väl bra."

"Ja, men tyst nu", sade prosten.

"Jo vesst de", svarade brudgummen, varefter akten fortgick smärtfritt. Men efteråt såg man, hur gästerna samlades i grupper och skrattade hjärtligt.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

M. 11255: 7.

*****
Från Västerstad
Berättat.

Vi kalla honom Måns Troedsson. Han var gammal ungtkarl och hade redan passerat de 50. Ingen kunde väl tro, att han skulle inträda i äkta ståndet. Men verkligen. Helt nära hans lilla gård bodde en barnlös änka, och det gick inte bättre, än att de två beslöto sig för att ingå äktenskap. Lysning avkunnades, och den beramade dagen för vigseln var inne. Denna skulle äga rum hos bruden. Förutom prästen voro endast ett par personer närvarande; de skulle vara vittnen. Efter denna skulle samtliga närvarande bjudas på kaffe, och bruden satte före vigselns början kaffekitteln på den varma spisen. Vigseln begynte, men knappt hade prästen framställt de ohligatoriska frågorna, förrän kaffekitteln började pysa. "Kaffet pys", ropade bruden och sprang utan vidare ut i köket, under det hon sade: "Hör du på, Måns, ja kan e't, för ja ha hört e't förr." Sedan hon räddat kaffet, fortsattes vigseln.

*****

Från Höja.

Berättat av prosten A. Yllner, Åstorp, som såsom ung pastor tjänstgjorde i Höja och själv upplevde "äventyret."

Äktenskapsförord är ingen nyhet. Enligt äldre "rätt" kunde äktenskapsförord endast slutas före äktenskapet. Numera lär det kunna klaras, när trolovade eller makar vilja bestämma, att egendom, som tillhör eller tillfaller endera, och som skall vara giftorättsgods, skall vara hans enskilda och vice versa o.s.v. Så var det inte förr. Då skulle kontrahenterna ha handlingen bevitnad med sig, och tjänstförrättande prästen skulle omedelbart före vigseln underskriva den.

Sven Johansson var änkekman men gjorde den erfarenheten, att "det är inte

Skåne
Olika
uppt.

härader
socknar
år 1949

M. 11255:10.

R.A. Svensson född 1871 i Höja
Tjörnarp
i allmänhet egna upplevelser

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

gott för mannen att vara alleba". Därför beslöt han att gifta om sig. Föremålet för hans kärlek var en 50-årig ungmö, som hade omkring 4000 kronor. Hon hade genom arbete och sparsamhet förvärvat dem. Sven Johansson hade snart sagt ingenting. Då han därtill gärna "tog sig en knapp i västen", så vad var naturligare, än att där skulle vara äktenskapsförord.

Dagen före vigseln var inne, och de två kommo till prästen (pastor Yllner) för att vigas. De hade äktenskapsförordet med sig men glömde att framlämna det. Då prästen kommit så långt, att han läste Fader vår, kom bruden antagligen att tänka på äktenskapsförordet, ty hon började knuffa brudgummen på det kraftigaste, så det var med svårighet prästen kunde förrätta akten till slut.

Äktenskapsförordet blev till ingen nytta, och lika gott var det, ty Sven Johansson blev efter äktenskapets ingående en betydligt mer ordentlig människa, än han var förut.

~~XXXXXXXXXXXX~~

Egen upplevelse; jag tjänstgjorde själv som kantor vid tillfället.

Från Höja.

Samme prosten Yllner (han var då endast pastor) skulle viga ett annat par. De två hade funnit varandra och tyckte om varandra. Inte var det då konstigt, att de gifte sig, i synnerhet som han, som var smålänning, hade en så god rörelse, att han mycket väl kunde försörja både hustru och barn. (Om det blev några barn, vet förstås inte jag). Ingen av de två hade i ett så viktigt ärende varit med förr och visste inte, hur det hela skulle tillgå. Allt gick lyckligt och väl, till dess prästen räckte fram handen och

så tyst sade: "Ringen!" Brudgummen, som inte fattade, vad prästen sade: räckte genast fram sin hand och hälsade på på det artigaste på prästen. " Ringen," sade prästen, och brudgummen lämnade den med detsamma , varefter vigseln fortgick i behörig ordning.

M. 11255: 11.

○○○○○○○○○○○○○○

Berättat från Höja.

Värre var det , när Anders Hansson skulle gifta sig. Han hade stoppat ringen i ena byxfickan, och när prästen ville ha ringen, kunde Anders Hansson inte finna den bland de många saker, som han hade i fickan. De , som voro med och sågo på honom, kunde efteråt vitsorda, att han vred sig åt höger höger och vänster, innan han fick tag i den lilla tingesten. Så långt kunde historien vara sann. Men man gjorde den ännu värre.

Man påstod, vilket naturligtvis var lögn, att Anders Hansson hade ~~för~~ hål i fickan, och att ringen hade kommit ned i genom byxan och hamnat i "hosekraven", varför han måste vika upp byxan och ha strumpan av, innan han kunde få tag i ringen, och vigseln kunde fortsätta.

○○○○○○○○○○○○○○

Berättat från Höja.

Åtskilliga bröllop voro i viss mån sorglustiga. Man skulle ha bröllop och -- barndop samtidigt på ett ställe. Först skulle vigseln äga rum. Kantorn var med, och kyrkoherde T, som förrättade akterna , bestämde, att kantorn, som berättat historien för mig, skulle ~~sjunga~~ börja med att sjunga psalm 173:7 i den dåvarande psalmboken: "Jag syndat har mot dina bud, förlåt mig det, och lär mig, Gud, däröver hjärtligt sörja" o.s.v. Melodien till den psalmen är inte en av det allra lättaste slaget, men brudgummen, som var en god sångare, kunde den och sjöng med kraft. Kantorn tyckte, att det hela var ytterst pinsamt.

En gången generations präster togo sig ibland rätt stor frihet. Efter vigselaktens slut blev det barndop.

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet